YAHYA KEMAL

Rubâîler

Hayyam Rubâîlerini Türkçe Söyleyiş'lerle

1963

Rubâîler

YAHYA KEMAL

Rubâîler

1963

Yahya Kemal Külliyatı : 3

(Yahya Kemal Külliyatı'nın üçüncü kitabı olan bu eser, Yahya Kemal Enstitüsü yayınlarının 6. ve İstanbul Fetih Cemiyeti neşriyatının 50. kitabıdır.)

RUBÂÎLER

Farkında değildik göğe ermiş serimiz
Şimdengerü gülzâr-ı suhan'dir yerimiz
Gitmiş haber-î neşvesi Hayyâm'a kadar
Haz vermiş ahibbâ'ya rubâîlerimiz

Y. K.

İSMÂİL DEDE

Tâ'ûna giriftâr olarak Mînâ'da
Can verdi cehennem gibi bir hummâda
Fânî ise öz bestelerin hallâkı
Doğmak yaşamak nâfiledir dünyâda

R U B Â Î

Ahbâbını ister iyi ister kötü seç
İdbâra düşersen seçilirler er geç
Birçokları küsmüş gibi bîgâneleşir
Onlar sana küsmeden sen onlardan geç

NİHAD SAMİ BANARLI'YA

İhrâmı serenler bu bahârâbâde
Dünyâ ile ukbâyı getirmez yâde
İşrette keder bahsini açmaz bir rind
İçmez beşerin zehri katılmış bâde

HALÛK ŞEHSUVAROĞLU'NA

Çık tayy-ı zamân et açılır her perde
Bir devr geçir istediğin her yerde
Ben hicret edip zamânımızdan yaşadım
İstanbul'u fethettiğimiz günlerde

FUAD ÖMER'E

Eslâf kapıldıkça güzelden güzele
Fer vermiş o neşve'yle gazelden gazele
Sönmez seher-î haşre kadar şi'r-i kadîm
Bir meş'aledir devredilir elden ele

MERÂRET

Dil-besteyiz ahbâbe esîriz yâre
Onlardır açan gönülde binbir yâre
Bîgânelerin kahrını görmüş değiliz
Ta'nettiğimiz nâfiledir ağyâre

RUBÂÎ

Hayyâm'ı alıp tercüme et derlerse
Öğrenmek içün tâlib isen bir derse
Derdim ki rubâîsini nazmetmelisin
Hayyâm onu türkîde nasıl söylerse

RUBÂÎ

Nemrûd eder işkence ve bilmez de neye
Mahkûmu sokar mengeneden mengeneye
Mahpûsunu ıtlaak edemez zevkinden
Mahkûm eder ammâ bilemez kaç seneye

İHSAN'A [1]

Cem mezhebi vaktinde şu dünyâ ne'ydi
Cûşişle akan hayât rindâne'ydi
Günler geceler her biri bir türlü şerâb
Nef'î sâgar Nedîm meyhâne'ydi

1 — İhsan Kongar'a

TEGAAFÜL

Bilmem nedir enfüsî nedir âfâkî
Kimdir fânî cihanda kimdir bâkî
Dünyâyı saran boşluğu hissetmiyelim
Peymâneyi boş bırakma doldur sâkî

HAYÂLÂBÂD

Şehzâdeyi hapseyledi zâlim pederi
Bir kasra ki gözler göremez gökle yeri
Aksetti o kasrın der ü dîvarından
Her sâniye Binbir Gece efsâneleri

CEMAL YEŞİL'E

Hâtırlatır erbâb-ı dil'in sîneleri
Yekdîğere akseyleyen âyîneleri
Rahşan görünür her birinin ka'rından
Nâdîde mücevherât gencîneleri

Dr. ADNAN'A

Bir âlem açan zaferlerin en genişi
İstanbul fethi Tanrının kutlu işi
Gün doğmadan evvel o güzel sâatte
On bin yiğidin Büyük Gedik'den girişi

ŞEKİP TUNÇ'A

İyman bir şevk olan zamanlar geçti
Peygamberlerle kahramanlar geçti
Dağ silsilesinde bir geçit bulmak içün
Dağdan dağa seslenen çobanlar geçti

SÂLİM'E

Sevdâya bilâ hudûd meydan verdik
Dünyâ gibi bir sâha-i cevlân verdik
Kâm almak içün sabâh ı mahşerde bile
Rindân ile peymâneye peyman verdik

RUBÂÎ

— İhsan Şükrü'ye —

Bilmem kime yâhud neye uyduk gittik
Gâhî meye gâhî ney'e uyduk gittik
Erbâb-ı zekâ riyâyı mezhep bildi
Bizler dil-i dîvâne'ye uyduk gittik

RUBÂÎ

Çepçevre bahâr içinde bir yer gördük
Ferhâd ile Şîrîn'i berâber gördük
Baktık geceden fecre kadar ellerde
Yıldızlara yükselen kadehler gördük

RUBÂÎ

Beyhûde merâretleri kalbinden sil
İstanbul'un etrâfı geniştir bunu bil
Nefrette isen bu beylerin hâlinden
Beylerbeyi sâhilinde mâzîye çekil

İHSAN ŞÜKRÜ'YE

Yokmuş o hayâl ettiğimiz âleme yol
Artık ne açıl ey gül-i ümmîd ne sol
Ey rûy-i zemin bu ye'simizden sonra
İster vîrân ol ister âbâdân ol

DEVRAN

Bir Kaadiri Mutlak eylemişken tanzîm
Devran görünür her kula bir türlü sakîm
Her kul verebilseydi merâmınca nizam
Her devrini eylerdi cahîm içre cahîm

FUAD BAYRAMOĞLU'NA

İksîri içenler ezelî sâgar'den
Mestîi melâmetle geçerler ser'den
Bir kerre *enelhak* diyen erbâb-ı dil'e
Hallâakı avâlim görünür her yerden

H A Y Y A M

Hayyâm ki her bahsi açar sâgarden
Bahsetmedi cennette akan Kevser'den
Gül sevdi şerâb içti gülüp eğlendi
Zevk aldı tırâşîde rubâîlerden

DÖNÜŞ

Mersâyı fenâda intizâr eylerken
Gâhî geç eser o bâd gâhî erken
İklîm-i ilâhî'ye rücû etmek içün
Ervâh açılır engine yelken yelken

SERÂZÂD

Her sâhibi hâl kendi zevkinde yaşar
Dünyânın güft ü gûsu fevkinde yaşar
Bir zirveye konmayan hümâdır ki gönül
Âzâdeliğin hevâ-yı şevkinde yaşar

RUBÂÎ

Hikmet sayılır bunca rubâîmiz var
Sokrat'ca Felâtun'ca rubâîmiz var
Hikmetten fazla şi'ri andırır bir de
Üstâd Şekip Tunç'a rubâîmiz var

VAHDET-İ VÜCUD

Bir zümre odur Hâlık-ı Mutlak dediler
Bir benzeri yoktur bu muhakkak dediler
Bir kerre görenlerse o Rabb-ı Ezel'i
Dilmesti-i rü'yetle *enelhak* dediler

S E S

Yârab ne müsâvâtı ne hürriyeti ver
Hattâ ne o yoldan gelecek şöhreti ver
Hep neşve veren aşkı terennüm dilerim
Yârab bana bir ses yaratan kudreti ver

ŞEVK

Seyreylediğin semâ'-ı Mevlânâ'dır
Devreyliyen ecrâm-ı cihân-ârâdır
Sağ elden uzattıkları peymânelere
Gülrenk sebûlardan akan sahbâdır

HAZAN

Âhir ne bu cûşiş ne bu eyyâm kalır
Hâtırda ne cânan ne serencâm kalır
Son faslımızın şâmı garîbânında
Gül devrini hâtırlatacak câm kalır

VEHBİ'YE

Her rind bu bezmin nedir encâmı bilir
Dünyâmızı nâgâh zalâm örtebilir
Bir bitmiyecek şevk verirken beste
Bir tel kopar âhenk ebediyyen kesilir

RUBÂÎ

Eyyâm geçer şâmı da sürmez şeb olur
Aşk ehli hıredmend ise Cem-mezheb olur
Derk etmemek isterse günün geçtiğini
Hem câm ile hem yâr ile leb-ber-leb olur

RUBÂÎ

İkbâle geçen hayli taraftan öğülür
İdbâre düşen de her taraftan söğülür
Âhir öğülen öğen söğen birlikte
Hep aynı değirmende karışmış döğülür

ÖMÜR

Bir merhaleden güneşle deryâ görunur
Bir merhaleden her iki dünyâ görünür
Son merhale bir fasl-ı hazandır ki sürer
Geçmiş gelecek cümlesi rü'yâ görünür

RUBÂÎ

Hayyâm'a muzâf olan rubâîlerde
Bir hayli külâahlar karışmış görünür
Kaailleri gâhî cücedir gâhî dev
Cinlerle ilâhlar karışmış görünür

TEVFİK'E

Bir meclis'e vardık ki sebû-yı mey boş
Susmuş nefes erbâbı derûnı ney boş
İşret'de arar rûh muvâfık hemdem
Tevfîk refîk olmayıcak her şey boş

PASCAL'IN FİKRİNİ TAZMÎN

Bomboş sonu yok dâire her yer merkez
Hallâk ne cânibdedir insan bilemez
İdrâkini yorma zevke dal gülşende
Gülrenk lebinden öpülür duhter-i rez

RUBÂÎ NEŞVESİ

Farkında değildik goge ermiş serimiz
Şimdengerü gülzârı suhan'dir yerimız
Gitmiş haber-î neşvesi Hayyâm'a kadar
Haz vermiş ahibbâ'ya rubâîlerimiz

TERCİH

Dünyâda ne ikbâl ne servet dileriz
Hattâ ne de ukbâda saâdet dileriz
Aşkın gül açan bülbül öten vaktinde
Yâranla tarab yâr ile vuslat dileriz

LÂEDRÎ'DEN

Biz aşka tapanlarız müselman başka
Bîçâre karıncayız Süleyman başka
Bizlerde soluk câme sararmış yüz ara
Som sırma satan küçük bezistan başka

URFÎ ŞÎRÂZÎ'DEN

Urfî iki dünyâ dahi hep nakşber âb
Ammâ o ne âb âb değil belki serâb
Hattâ ne serâb o belki mevhûme-i hâb
Ol hâb ne hâb hâbı mestân-ı harâb

ISFAHAN'DA MEZAR KİTÂBESİ

Efsûs ki şimdi rûhsuzdur bedenim
Ancak bir köhne pîrehendir kefenim
Yârânı azîzan beni yâd eyleyiniz
Zîrâ ki dönülmez seferimdir bu benim

Hayyam Rubâîlerini
Türkçe Söyleyiş

YAHYA KEMAL

Hayyam Rubâilerini
Türkçe Söyleyiş

1963

Yahya Kemal Külliyatı : 4

(Yahya Kemal Külliyatı'nın dördüncü kitabı olan bu eser, Yahya Kemal Enstitüsü yayımlarının 7. ve İstanbul Fetih Cemiyeti neşriyatının 51. kitabıdır.)

HAYYAM RUBÂÎLERİNİ TÜRKÇE SÖYLEYİŞ

Hayyâm'ı alıp tercüme et derlerse
Öğrenmek içün tâlib isen bir derse
Derdim ki rubâîsini nazmetmelisin
Hayyâm onu türkîde nasıl söylerse

Y. K.

فصل گل و طرف جویبار و لب کشت
با یک دو سه تازه دلبری حور سرشت
پیش آر قدح که باده نوشان صبوح
آسوده ز مسجدند و فارغ ز کنشت

Gül faslı çemendeyiz kenârı cûda
Bizlerle berâber iki üç âhû da
Mey sun ki sabâh erken içenler o meyi
Mescidle kenîsâden olur âsûde

پیرانه سرم عشق تو در دام کشید
تا جان دارم نخواهم از باده برید
من در عجبم ز میفروشان کاینشان
به زآنچه فروشند چه خواهند خرید

Zühre'yle kamer gökte olaldan peydâ
Meyden iyi şey görmedi bir kimse daha
Ben mey satanın aklına cidden şaşarım
Bir şey alamaz sattığı şeyden âlâ

دارنده چو ترکیب طبایع آراست
از بهر چه افکندش اندر کم و کاست
گر نیک آمد شکستن از بهر چه بود
ور نیک نیامد این صور عیب کراست

Hallâak ki hilkatleri eyler terkîb
Mahkûm-ı zevâl etmesi gaayetle garîb
Hilkatler eğer güzelse tahrîb neden
Çirkinse bu işten kim edilsin ta'yîb

بنگر ز جهان چه طرف بربستم هیچ
وز حاصل عمر چیست در دستم هیچ
شمع طربم ولی چو بنشستم هیچ
من جام جمم ولی چو بشکستم هیچ

Dünyâda nedir hisse-i en'âmım hîç
Ömrümde felekten alınan kâmım hîç
Ben şûle-i şevkim sönüversem hîçim
Ben câm-ı Cem'im kırılsam encâmım hîç

صیاد ازل دانه در دام نهاد
صیدی بگرفت و آدمش نام نهاد
هر نیک و بدی که میرود در عالم
و میکند و بهانه بر عام نهاد

Yem koydu tuzak kurdu o Hâlık sayyâd
Saydetti şikâre koydu âdem diye âd
Hem kendi yapar cihanda her nîk ü bed'i
Hem çâre bulur herkese eyler isnâd

آنانکه محیط فضل و آداب شدند
وز جمع کمال شمع اصحاب شدند
ره زین شب تاریک نبردند برون
گفتند فسانهٔ و در خواب شدند

Onlar ki erüp fezâil *ü* âdâbe
Fânûs idiler encümen-î ahbâbe
Yol bulmadılar hârice muzlim geceden
Hep daldılar efsâne okurken hâbe

یاقوت لب لعل بدخشانی کو
وآن راحت روح راح ریحانی کو
می گرچه حرام در مسلمانی شد
می میخور و غم مخور مسلمانی کو

Yâkuutleb ol lâ'li Bedahşan nerede
Hoşbûy şerâb o râhat-î can nerede
Derler meyi İslâm harâm etmiştir
İç gam yeme İslâm'a o iyman nerede

دنیا بمراد رانده گیر آخر چه
وین نامهٔ عمر خوانده گیر آخر چه
گیرم که بکام دل بماندی صد سال
صد سال دگر بمانده گیر آخر چه

Devretse murâdınca cihânın sonu ne
Hatmetsen eğer o dâstânın sonu ne
Yüz yıl emelince geçse mes'ûd olsan
Yüz yıl dahi zammolsa zamânın sonu ne

آورد به اضطرارم اول به وجود
جز حیرتم از حیات چیزی نفزود
رفتیم به اکراه و ندانیم چه بود
زین آمدن و بودن و رفتن مقصود

Sevketti irâdem olmadan dünyâye
Günden güne oldu hayretim bîgaaye
Geldik kaldık ve gittik ammâ ne içün
Kerhen göçüverdik ermeden mânâye

آمد سحری ندا ز میخانهٔ ما
کای رند خراباتی دیوانهٔ ما
برخیز که پر کنیم پیمانه ز می
زان پیش که پر کنند پیمانهٔ ما

Hâtif inerek seherde meyhânemize
Seslendi harâbâtii dîvânemize
Peymâne-i ömr dolmadan bîdar ol
Biz dolduralım şerâb peymânemize

اکنون که ز خوشدلی بجز نام نماند
یک همدم پخته جز می خام نماند
دست طرب از ساغر می باز مگیر
امروز که دستگیر جز جام نماند

Mâdâm ki kaldı şevkin ancak nâmı
En pişkin dost bil şerâb-*ı* hâmı
Bir böyle zamanda meyden el çekme sakın
En sâdık destgîrimiz say câmı

این کهنه سپرا که عالم او را نام است
و آرامگه ابلق صبح و شام است
بزمیست که وامانده صد جمشید است
قصریست که تکیه گاه صد بهرام است

Bir bender-i köhnedir cihandır nâmı
Gerdûne metâf olmada subh û şâmı
Bir bezm ki ermiş nice bin Cemşîd'e
Bir kasr ki görmüş nice bin Behrâm'ı

برجه برجه ز جامه خواب ای ساقی
درده درده شراب ناب ای ساقی
زان پیش که از کاسه سر کوزه کنند
از کوزه به کاسه کن شراب ای ساقی

Kalk et hele terk-i câmehâb ey sâkî
Doldur doldur şerâb ı nâb ey sâkî
Âhir bir testi olmadan kâsei ser
Dök kâseye testiden şerâb ey sâkî

زین کنبد کردنده بدافعالی بین
وز رفتن دوستان جهان خالی بین
تا بتوانی تو یک نفس خود را باش
فردا منکر دی مطلب حالی بین

Seyret şu dönen kubbe-i bed ef'âli
Ahbâb gidelden beri her yer hâlî
Bir an dahi fevt eylemeden zevkine bak
Ferdâyı unut sen gözet ancak hâli

افسوس که نامهٔ جوانی طی شد
وین تازه بهار شادمانی طی شد
آن مرغ طرب که نام او بود شباب
فریاد ندانم که کی آمد کی شد

Efsûs ki mevsimî civânî geçti
Kış geldi bahâr-ı şâdmânî geçti
Eyvâh şebâbet denilen mürg-i tarab
Biz farkına varmadık pek ânî geçti

خیام اگر ز باده مستی خوش باش
با ساده رخی اگر نشستی خوش باش
چون عاقبت کار جهان نیستی است
انگار که نیستی چو هستی خوش باش

Hayyâm oldunsa mest sen zevkine bak
Bir tâze güzelle neşvelen zevkine bak
Mâdâm ki yokluktur işin âkıbeti
Yoksun farzet de vâr iken zevkine bak

خواهی که اساس عمر محکم یابی
یکچند به عالم دل بی غم یابی
فارغ منشین ز خوردن باده صاف
تا لذت عمر خود دمادم یابی

İstersen esâsı ömrü muhkem kılmak
Birkaç günlük hayâtı bîgam kılmak
Ömründe mey-î sâfdan ayrılma sakın
İstersen eğer zevki demâdem kılmak

آنان که در آمدند و در جوش شدند
آشفتهٔ ناز و طرب و نوش شدند
خوردند پیالهٔ و مدهوش شدند
در خواب عدم جمله هم آغوش شدند

Onlar ki gelüp bu dehre pürcûş olarak
Ezvâka sarıldılar kadehnûş olarak
İçtikleri bâdelerle medhûş olarak
Son uykuya daldılar hemâgûş olarak

ما لعبتکانیم و فلک لعبتباز
از روی حقیقتی نه از روی مجاز
بازیچه کنان بدیم بر نطع وجود
رفتیم به صندوق عدم یک یک باز

Biz kuklalarız oynatan üstâd felek
Zannetme mecazdır bu hakîkat gerçek
Varlık sahnında oynadık bir müddet
Sandûk-ı adem ka'rına indik tek tek

این چرخ فلک بهر هلاک من و تو
قصدی دارد به جان پاک من و تو
بر سبزه نشین پیاله کش دیر نماند
تا سبزه برون دمد ز خاک من و تو

Bir gün bizi mahvetmeyi isterdi felek
Bir kasdı var ihlâk ile ifnâmıza dek
Mekseyle çemenzârda çek câmı meyi
Ergeç o çemen toprağımızdan bitecek

ابر آمد و باز بر سر سبزه گریست
بی بادهٔ ارغوان نمی باید زیست
امروز که این سبزه تماشاگه ماست
تا سبزهٔ خاک ما تماشاگه کیست

Yaş döktü bulut çayır çemenden geçerek
Mümkün mü kızıl şerâbı nûş eylememek
Gerçek bu çemende şimdi biz gezmedeyiz
Bizden bitecek çemende kimler gezecek

یکچند به کودکی به استاد شدیم
یکچند به استادی خود شاد شدیم
پایان سخن نگر که ما را چه رسید
چون آب درآمدیم و چون باد شدیم

Bir dem toy idik tâlib-i üstâd olduk
Bir dem de biz üstâd olarak şâd olduk
Fehmeyle sözün sonunda encâmımızı
Biz âb idik evvel giderek bâd olduk

از گردش روزگار بهری برگیر
بر تخت طرب نشین بلب ساغر گیر
از طاعت و معصیت خدا مستغنیست
باری تو مراد خویش از دلبر گیر

Devrettiği müddetce felekten kâm al
Tahtı tarab üzre meyle leb-ber-leb kal
Müstağnîdir günâh ü tâatden Hak
Sen cânânınla durmadan zevkine dal

یاران موافق همه از دست شدند
در پای اجل یکان یکان پست شدند
خوردیم ز یک شراب در مجلس عمر
دوری دو سه پیشتر ز ما مست شدند

Yârânı vefâkârı zebûn etti ecel
Bir bir çekiverdiler bu dünyâdan el
Ömrün bezminde aynı mey'ken meyimiz
Mest oldular eyvâh iki üç devr evvel

کس خلد و جحیم را ندیدست ای دل
گوئی که از آن جهان رسیدست ای دل
امید و هراس ما بچیزیست کز آن
خود نام و نشانی نه پدیدست ای دل

Cennet ne cehennem ne gören yok a gönül
Bir avdet edüp haber veren yok a gönül
Ümmîd ile korkumuz o şeylerden ki
Bir nâm ü nişâne gösteren yok a gönül

می خوردن و شاد بودن آیین منست
فارغ بودن ز کفر و دین دین منست
گفتم به عروس دهر کابین تو چیست
گفتا دل خرم تو کابین منست

Mey nûş etmek ve neşvedir âyînim
Âzâdei küfr ü dîn oluştur dînim
Sordum mihrin nedir arûs-*ı* dehre
Neşven dedi yüzgörümlüğüm kâbînim

بر مفرش خاک خفتگان می‌بینم
در زیر زمین نهفتگان می‌بینم
چندانکه به صحرای عدم می‌نگرم
ناآمدگان و رفتگان می‌بینم

Hâk üzre uyur benî-beşer görmedeyim
Hâk içre de saklı kimseler görmedeyim
Sahrâyı adem semtine her baktıkça
Yok bir gelen ensâli gider görmedeyim

در کارگه کوزه‌گری بودم دوش
دیدم دو هزار کوزه گویا و خموش
هر یک به زبان حال با من گفتند
کو کوزه‌گر و کوزه‌خر و کوزه‌فروش

Çömlekçiye uğradım dün akşam bir an
Gördüm iki bin testi konuşkan susağan
Bir testi bu söylenişle cûşetti heman
Hey testi yapan testi alan testi satan

دوران جهان بی می و ساقی هیچست
بی زمزمه نای عراقی هیچست
هرچند در احوال جهان مینگرم
حاصل همه عشرتست و باقی هیچست

Sâkiyle mey olmadıkça boştur bu cihan
Gelmezse İraak neylerinden elhan
Ahvâl-i cihânı seyredip görmedeyim
İşrettir kâr-ı ömr bâkîsi yalan

این چرخ چو طاسیست نگون افتاده
در وی همه زیرکان زبون افتاده
در دوستی شیشه و ساغر نگرید
لب بر لب و در میانه خون افتاده

Gûyâ bir tâs-ı sernigûndur devran
Altında ezilmektedir ehlî iz'an
Bak şîşe vü sâgarin mahabbetlerine
Lebber-leb iken âreye düşmüştür kan

زآن پیش که نام تو ز عالم برود
می خور که چو می رسد به دل غم برود
بگشای سر زلف بتی بند ز بند
زآن پیش که بند بندت از هم برود

İç bâde adın silinmeden âlemden
Bir mest gönülde toz bulunmaz gamden
Bir bir kopup ayrılmadan eczâ yı tenin
Bir bir tel ayır lâtîf bir perçemden

اسرار ازل را نه تو دانی و نه من
وین حرف معما نه تو خوانی و نه من
هست از پس پرده گفتگوی من و تو
چون پرده برافتد نه تو مانی و نه من

Esrâr-ı ezel ki saklı senden benden
Bir bilmecedir ne ben habîrim ne de sen
Biz perdenin arkasında söylenmedeyiz
Vaktâki iner ne sen kalırsın ne de ben

گل گفت به از لقای من روی نیست

چندین ستم گلابگر باری ز چیست

بلبل به زبان حال با او میگفت

یک روز که خندید که سالی نگریست

Gül der ki yüzüm kadar güzel yüz yokken
Taktîr edenin ettiği işkence neden
Bülbül de içinden ona der bak var mı
Bir gün sevinip de bir yıl âh eylemeyen

خیام که خیمه‌های حکمت میدوخت
در کورهٔ غم فتاد و ناگاه بسوخت
مقراض اجل طناب عمرش ببرید
دلال امل برایگانش بفروخت

Hayyâm ki dikti haymeler hikmetten
Nâgâh tutuştu âteş-î mihnetten
Mikrâz-ı ecel tınâb-ı ömrün kesti
Dellâl-i acûl de sattı dun kıymetten

مگذار که غصه در کنارت گیرد
واندوه محال روزگارت گیرد
مگذار دمی کنار آب و لب کشت
زان پیش که خاک در حصارت گیرد

Sen kendini endîşeye kaptırma sakın
Endûh-ı muhâl etmeye hulyâna akın
Toprak seni defnetmeden evvel içine
Meks et su kenârında çemenzâra yakın

پیش از من تو لیل و نهاری بوده است
گردنده فلک برای کاری بوده است
زنهار قدم به خاک آهسته نهی
کان مردمک چشم نگاری بوده است

Varmış bizden çok önce bir leyl ü nehâr
Gerdun da murâdınca olurmuş devvâr
Bâzan ezilir bir güzelin gözbebeği
Sen toprağa bastıkça yavaş bas her bâr

زین پیش نشان بودنیها بوده است
پیوسته قلم ز نیک و بد نا سوده است
در روز ازل هر آنچه بایست بداد
غم خوردن و کوشیدن ما بیهوده است

Pek çoktan olunmuş olacaklar derkâr
Takdîr ise nîk *ü* bedi yazmış her bâr
Bahşetti ezelden O ne lâzımsa bize
Pek nâfiledir uğraşıp olmak gamhâr

هر که بنفشه جامه در رنگ زند
در دامن گل باد صبا چنگ زند
هشیار کسی بود که با سیمبری
می نوشد و جام باده بر سنگ زند

Esvâbı benefşenin ne dem renge dalar
Dâmân-ı güle bâd-ı sabâ pençe salar
Akl ehli odur ki yârı sîmin-tenle
Mey nûş eyler ve kâsesin tâşa çalar

اجرام که ساکنان این ایوانند
اسباب تردد خردمندانند
هان تا سر رشتهٔ خرد گم نکنی
کانان که مدبرند سرگردانند

Ecrâm ki âsmânda rahşandırlar
Hayretbahşâ-yı ehli iz’andırlar
Onlar çevirir bu çarhı zannetme sakın
Onlar da bu kâinâta hayrandırlar

این کوزه چو من عاشق زاری بوده است
در بند سر زلف نگاری بوده است
این دسته که بر گردن او می‌بینی
دستیست که در گردن یاری بوده است

Vaktiyle bu testi ben kadar âşık-ı zâr
Olmuş zencîr-bend-i giysû-yı nigâr
Boynunda bugün şu gördüğün kulp o zaman
Bir koldu ki sarmaştığı yer gerden-i yâr

خیام ز بهر گنه این ماتم چیست
وز خوردن غم فائده پیش و کم چیست
آنرا که گنه نکرد غفران نبود
غفران ز برای گنه آمد غم چیست

Hayyâm günâh içün şu mâtem neyedir
Gam fâide bahşederse bilmem neyedir
Gufran gelmez günâhkâr olmayana
Mâdâm o günâh içün gelir gam neyedir

ای چرخ فلک خرابی از کینهٔ تست
بیدادگری عادت دیرینهٔ تست
ای خاک اگر سینهٔ تو بشکافند
بس گوهر قیمتی که در سینهٔ تست

Ey çarh bu tahrîb eserî kînendir
Bîdâd senin âdet-i dîrînendir
Ey hâk yarılsan görünür ibretle
Kıymetli güherler dolu yer sînendir

یزدان چو گل وجود ما می آراست
دانست ز فعل ما چه بر خواهد خاست
بی حکمش نیست هر گناهی که مراست
پس سوختن قیامت از بهر چه خواست

Yezdan bizi balçıktan ederken tahmîr
Bizden çıkacak fi'li de etmiş takdîr
Ben hükmüne ma'kûs günâh işlemedim
Dûzahde niçün yakmağı kılsun tedbîr

می خور که مدام راحت روح تو اوست
آسایش جان و دل مجروح تو اوست
طوفان غم ار درآید از پیش و پست
در باده گریز کشتی نوح تو اوست

Sen mey nûş et ki râhat-î rûhundur
Âsâyiş-i cân *ü* dil-i mecrûhundur
Etrâfını ger sararsa gam tûfânı
Sen câma sığın ki keşti-î Nûh'undur

با باده نشین که ملک محمود اینست
وز چنگ شنو که لحن داود اینست
از آمده و رفته دگر یاد مکن
حالی خوش باش زانکه مقصود اینست

Hemşehri mey ol ki milki Mahmûd budur
Âvâzei çengi dinle Dâvûd budur
Geçmiş ve gelen günleri tezkâr etme
Zevk et ki hayâttan da maksûd budur

قومی ز گزاف در غرور افتادند
قومی ز پی حور و قصور افتادند
معلوم شود چو پرده‌ها بردارند
کز کوی تو دور دور دور افتادند

Bir zümreye lâf olmada bâdîi gurûr
Bir zümrenin istekleri firdevs ile hûr
Vaktâki iner perdeler anlarlar ki
Semtinden dûr imişler ammâ pek dûr

مرغی دیدم نشسته بر بارهٔ طوس
در پیش نهاده کلهٔ کیکاوس
با کله همی گفت که افسوس افسوس
کو بانگ جرسها و کجا نالهٔ کوس

Bir kuş gördüm makaaını bir kulle-i Tûs
Durmakta önünde kelle-î Keykâvûs
Her lâhza diyor kelleye efsûs efsûs
Şâhım hani gülbangi ceres nâlei kûs

چون نیست حقیقت و یقین اندر دست
نتوان بامید شک همه عمر نشست
هان تا ننهیم جام می از کف دست
در بیخبری مرد چه هشیار چه مست

Mâdâm hakîkat ve yakîn cümlesi boş
Şekk-üzre bütün ömr ise geçmez pek hoş
Mey nûş edelim ki bîhaber kaldıkça
İster ayık olsun kişi ister sarhoş

بنگر ز صبا دامن گل چاک شده
بلبل ز جمال گل طربناک شده
هین باده خورید کای بسا گل کز باد
از شاخ فرو ریخته و خاک شده

Esdikçe sabâ dâmen-i gül çâk olmuş
Bülbül güle bakdıkça tarabnâk olmuş
İç bâdeyi çünki bâd elinden nice gül
Kopmuş da dalından dökülüp hâk olmuş

دل سر حیات اگر کماهی دانست
در مرگ هم اسرار الهی دانست
امروز که با خودی ندانستی هیچ
فردا که ز خود روی چه خواهی دانست

Rûh anlasa hakkıyle nedir sırrı hayât
Anlardı eğer varsa hafâyâ-yı memât
Aklınla bu gün bilmediğin mânâyı
Kabrinde mi idrâk edeceksin heyhât

اجزاء پیاله را که درهم پیوست
اشکستن او کجا روا دارد مست
چندین سر و ساق نازنین و کف دست
از مهر که پیوست و بکین که شکست

Eczâ-yı kadeh ki artık olmuş peyvest
Kıymaz ona kırmak istemez bir bed-mest
Âzâsını hangi sevgi birleştirdi
Âhir bu vücûdu hangi kîn etti şikest

بردار پیاله و سبوی دلجو
برگرد بگرد سبزه زار و لب جو
کاین چرخ بسی قد بتان مهرو
صد بار پیاله کرد و صد بار سبو

Al deste piyâleyle sebû ey dilcû
Çık gez ara bir tâze çemen bir leb-i cû
Devran nice mehrûların endâmından
Yüz kerre piyâle yaptı yüz kerre sebû

آن قصر که بر چرخ همی زد پهلو
بر درگه او شهان نهادندی رو
دیدیم که بر کنگره‌اش فاخته‌ای
بنشسته همی گفت که کوکو کوکو

Bir kasr idi çekmiş göğe bürc *ü* bârû
Şehler yere yüz sürdüğü bir kasr idi bu
Bir kumru cihannümâsı üstünde durup
Her an ötüyor diyordu ku ku ku ku

در پردهٔ اسرار کسی را ره نیست
زین تعبیه جان هیچ کس آگه نیست
جز در دل خاک هیچ منزلگه نیست
بشنو که چنین فسانه‌ها کوته نیست

Tâ perde-i esrâra kadar râh olamaz
Bir tâbiyedir bu kimse âgâh olamaz
Topraktan başka ilticâgâh olamaz
Gûş et bu uzun hikâye kûtâh olamaz

İ Ç İ N D E K İ L E R

Rubâîler

Hayyam Rubâîlerini Türkçe Söyleyiş

Sahife

Not : I

Yahya Kemal'in Hayyam Rubâîlerini Türkçe Söyleyiş'-lerinden birini burada kendi el yazısıyle veriyoruz :

[illegible]

Bu rubâî'nin farsçası ve **türkçe söylenişi** S. 38 **dedir.**

Hayyam Rubâîlerini Türkçe Söyleyiş kitabının 8. sahifesindeki rubâî'nin ilk iki mısraı bâzı nüshalarda:

تا زهره ومه بر آسمانند پدید   بهتر ذمی لعل کسی هیچ ندید

şeklinde yazılıdır. Yahya Kemal, ilk iki mısraı, rubâînin bu söylenişinden türkçeleştirmiştir. 8. sahifede farsçası yazılı rubâînin ilk iki mısraı ise şu mânadadır:

Yaşlı olduğum halde senin aşkın beni tuzağa düşürdü; Cismimde can bulundukça şaraptan ayrılmıyacağım.

N o t : 2

R u b â î l e r kitabının 7. sahifesindeki **hallâkı** kelimesi, **hallâakı** uzunluğunda okunmalıdır. S. **17** deki **dîvarından** kelimesinin de **dîvârından** okunması doğrudur.

S. **33** deki **hürriyeti** kelimesinin doğrusu iki **y** ile **hürriyyeti**'dir. Nihayet, S. **40** daki **ilâhlar** kelimesi **ilâahlar** sesiyle okunacaktır.

Yahya Kemal Enstitüsü

Fiatı 15 Lira.

BAHA MATBAASI İSTANBUL, 1963